

En god oppvekst varer livet ut.

I Norge vokser de aller fleste barn opp i trygge familier. Dagens ungdomsgenerasjon har det bedre enn noen gang tidligere: De føler sterkere tilknytning til foreldrene sine, tar lenger utdanning, er mindre kriminelle, og drikker og røyker mindre. I tillegg er de svært ambisiøse og fremtidsoptimistiske. Landets fremtid ligger i disse barnas hender, og den ser lys ut.

For Venstre er barns oppvekst samfunnets aller viktigste investering. En tidlig og trygg tilknytning til gode omsorgspersoner utgjør grunnlaget for god helse gjennom hele livsløpet. Derfor er det Venstres hovedmål å legge til rette for at barn sikres best mulige oppvekstforhold enten både når de er hjemme, i barnehage, på skole, og på fritiden. Mennesker vokser og trives når de kan velge yrker eller roller som er i samsvar med personligheten deres. Derfor må målet med barnehagen og skolen være å gjøre barn rustet til resten av livet. Det er viktig å gi barna engasjement for eget liv.

Selv om den store majoriteten har en god oppvekst, er det noen som likevel faller utenfor. En økende andel unge sliter også med psykiske plager. Ved å hjelpe og bevisstgjøre foreldre tidlig på hva som er god omsorg, samt å tilrettelegge for at alle barn får gå i barnehager og på SFO-er av kvalitet uavhengig av foreldrenes økonomiske situasjon, kan vi sikre disse barna bedre livskvalitet og sosial mobilitet langt utover de første leveårene.

En god oppvekst varer livet ut, men det kan også en dårlig gjøre. Derfor prioriterer Venstre politikk som angår barn, unge og deres oppvekst, herunder psykisk helse. Det er barns beste som er det viktigste, og som ligger til grunn for dette dokumentet.

1. Svangerskap og første leveår

Svangerskapet og det første leveåret har stor betydning for resten av barnets liv. Derfor vil Venstre gi alle gravide og småbarnsforeldre tett og kvalifisert oppfølging. Informasjon om smertelindring må inngå i fødselsforberedende samtaler for å unngå unødige keisersnitt og traumatiske fødselsopplevelser. I dag er jordmordekningen ujevn, og mange steder mangelfull. Jordmor bør ha en større rolle også etter fødsel, slik at nybakte foreldre sikres kontinuitet og tett oppfølging fra svangerskap og inn i barseltiden.

En god jordmortjeneste yter grunnleggende tjenester i svangerskap-, fødsel- og barselomsorgen som virker helsefremmende og forebyggende.

Helsestasjonen, lavterskeltilbudet som når alle barnefamilier, må sikres en forpliktende opptrappingsplan og et bedre finansieringssystem..

Helsestasjonen bør videre ha ansvar for et helhetlig tenestetilbud til barn og unge, der også psykisk helse er inkludert. Ordningen Familiens Hus og liknende organisering, hvor flere typer kommunale helsetjenester samles under samme tak, har fungert godt i flere kommuner.

Venstre vil:

- ✓ Ha en forpliktende nasjonal opptrappingsplan for jordmor-, helsestasjons- og skolehelsetjenesten, og bringe jordmortjenesten opp på nivå med Helsedirektoratets anbefalinger.
- ✓ At familier sikres et nært og tilgjengelig fødetilbud uavhengig av bosted i landet vårt, grunnet landets geografiske og værmessige utfordringer
- ✓ At kvinner som ønsker hjemmefødsel med jordmor skal ha mulighet til det
- ✓ Sikre alle fødende god tilgang på smertelindring
- ✓ At fødende kvinner sikres trygg fødsel også ved lang transport til fødested
- ✓ Sikre at kommunene overholder Helsedirektoratets barselretningslinjer. Alle som har født skal få hjemmebesøk av jordmor og helsesøster innen henholdsvis tre og ti dager etter fødsel
- ✓ Endre finansieringsordningen for jordmortjenesten slik at det blir mer attraktivt for kommuner å ansette jordmødre
- ✓ Gi kommunene ansvar for å følge opp familier med særskilte behov, herunder flerlingfamilier, og tilby tettere oppfølging og bistand til de som har behov for dette
- ✓ Stille krav om at en likeperson som selv har nedsatt hørsel og tegnspråk som et av to førstespråk skal være med i straksteamet fra det offentlige når det er påvist nedsatt hørsel hos barn
- ✓ At det utarbeides nasjonale retningslinjer for nyfødtintensivomsorgen som sikrer barnet en reell mulighet til å ha foreldrene hos seg hele tiden, på lik linje med andre barn på sykehus

2. Permisjon, rettigheter og tilknytning

Trygg tilknytning er grunnleggende viktig for å utvikle en god psykisk helse. I tillegg påvirker vår egen foreldretilknytning forutsetningene for foreldreskap senere i livet. Derfor vil Venstre legge bedre til rette for at barn får en god tilknytning til begge foreldrene sine det første leveåret. Fars/medmors rettigheter skal styrkes, slik at han/hun blir en omsorgsperson likestilt med mor.

Forebygging er en god investering, og det første leveåret legger mange premisser for videre utvikling. Skjevutvikling er veldig kostbart å reparere og kan redusere den enkeltes livskvalitet. Foreldre må rustes for rollen sin helt fra begynnelsen av svangerskapet, og det må være lav terskel for å søke hjelp.

Venstre vil:

- ✓ Tredele foreldrepermisjonen og implementere EUs barseldirektiv. Tredelingen gir 15 uker permisjon til hver forelder, og 16 uker som kan fordeles fritt mellom dem. Mor må ta ut 12 av egne permisjonsuker som barselpermisjon rett etter fødsel. Hun beholder også retten til barselpermisjon tre uker før termin
- ✓ Gi far lik rett til opparbeiding av rett til foreldrepenger basert på eget arbeidsforhold og egen inntekt
- ✓ Gi far rett til å være hjemme samtidig med mor i forbindelse med flerlingfødsler, i 2 uker før fødsel og 12 uker etter. I tillegg gi flerlingforeldre ti uker lenger permisjonskvote til fri fordeling
- ✓ Aleneforeldre med flerlinger skal også ha krav på ekstra støtte i 12 uker etter fødsel, og en ti uker lenger permisjonskvote enn dem som føder ett barn
- ✓ Gi foreldre som får prematurbarn (født før utgangen av 37. svangerskapsuke) de 3 ukene som ordinært tas før termin som en del av deres felles permisjonskvote
- ✓ Styrke og gjøre familieveiledningsprogrammer mer tilgjengelige for sårbare familier, som for eksempel Nurse-Family Partnership og Circle of Security, med flere
- ✓ Tilby foreldreveiledningskurs for alle førstegangsførelse
- ✓ Styrke forskning om LAR-bruken i svangerskap og langsiktige effekter hos fosteret og den nyfødte
- ✓ Ha bedre rutiner for å kartlegge depresjon og toksisk stress blant gravide og nybakte mødre. Kartleggingen må gjøres på en slik måte at personvernet ivaretas
- ✓ Utrede ulike ordninger for å kompensere kostnader hos arbeidsgiver i forbindelse med ammefri

- ✓ Utrede muligheten for en betydelig økning i engangsstøtten etter fødselen for kvinner som ikke er i lønnet arbeid, studenter, frilansere eller selvstendig næringsdrivende
- ✓ Gjennomgå regelverk rundt omsorg for barn og tilpasse det dagens mangfold av familiekonstellasjoner. Forpliktelser og rettigheter overfor barn i familier med omsorgspersoner som ikke er biologiske eller juridiske foreldre, må utredes
- ✓ Åpne for at barnefamilier kan motta praktisk bistand etter modell av husmorvikarordningen

Nurse-Family Partnership

Et av verdens best dokumenterte forebyggende programmer. Gir intensiv oppfølging av førstegangsforeldre i risiko gjennom hjemmebesøk fra tidlig i graviditeten og til barnet har fylt 2 år, for å sikre en trygg tilknytning og robuste familier.

Circle of Security

Et foreldreveiledningsprogram basert på omfattende forskning innen tilknytning. Programmet brukes over hele verden med mål om at barnet utvikler en trygg tilknytning til sine foreldre. Familier med barn i aldersgruppen 1- 6 år er målgruppen, der barnet skal hjelpes til å bli tryggere, til å utvikle god selvregulering og sosial kompetanse i samspill med omsorgspersonene.

Toksisk stress

En vedvarende stressrespons som resultat av at man har levd med psykisk stress over tid. Toksisk stress gjør at hjernen skiller ut stresshormoner som kan bidra til å bryte ned delene av hjernen som har med regulering av følelser og atferd å gjøre. Forekommer for eksempel blant mennesker som har hatt dårlig tilknytning til omsorgspersonene sine.

3. Familie og nærmiljø

Venstre vil differensiere barnetrygden og fjerne kontantstøtten, til fordel for mer målrettede tiltak, som treffer dem med størst behov. Et styrket barnehage- og SFO-tilbud vil ruste mange av barna bedre for senere deltakelse i samfunnet.. Formue må også tas i betraktning i behovsprøving og prisdifferensiering.

For Venstre er det en selvfølge at barnets beste er utgangspunktet i barnefordelingsaker. Dersom det ikke er omstendigheter som taler mot det, bør barnet ha samvær med begge foreldre.

Venstre vil:

- ✓ Innføre en ny barnetrygdordning. Lavinntektsfamilier får full utbetaling, og ellers differensieres barnetrygden etter husstandens inntekt. For å unngå byråkratisering bør støtten regnes ut i forbindelse med ligningsoppgjøret
- ✓ Ikke la barnetrygden inngå i beregningsgrunnlaget ved utmåling av kommunal sosialhjelp
- ✓ Omdisponere deler av barnetrygden til andre inkluderende tiltak for barn
- ✓ Avvikle kontantstøtten, men innføre en ventestønad for dem som ikke har fått tilbud om barnehageplass, eller av andre særlig gode grunner ikke kan ha barn i barnehage
- ✓ Kartlegge og vektlegge barns behov ved utmåling av økonomisk sosialhjelp
- ✓ At barneloven skal være nøytral når det gjelder barnets bosted ved samlivsbrudd
- ✓ At prinsippet om barnets beste, utfra barnefaglig kompetanse, alltid skal være førende for barnets bosted. Det skal alltid tas hensyn til alder og psykologisk utvikling når bosted vurderes..
- ✓ At varslingsplikten forlenges fra 6 uker til 3 måneder dersom én av foreldrene ønsker å flytte barnet ut av kommunen. Bostedsvurdering bør gjøres i forbindelse med at domstolen foretar en omsorgsvurdering. Domstolen kan oppheve plikten i særlige tilfeller, typisk i volds- og overgrepssaker

Barn og unges medvirkning

Venstre ønsker at barn skal høres i saker som angår dem fra seksårsalderen. Dette samsvarer med alderen barnet er i når det begynner på skolen. Vi ønsker også å senke alderen for egensamtykke til adopsjon til 16 år. Barn må også høres mer i saker som angår sitt nærmiljø, og deres perspektiv må

hensyntas i utbygging og byplanlegging. Lek og rom for bevegelse må vektlegges. Trygge skoleveier er en investering i miljø og folkehelse.

Venstre vil:

- ✓ La barn høres i fordelingssaker fra de er seks år gamle
- ✓ La barn høres i barnevernssaker fra de er seks år gamle
- ✓ Senke alderen for egensamtykke til adopsjon fra 18 til 16 år
- ✓ Legge sterkere vekt på barneperspektivet i by- og arealplanlegging, blant annet ved å bruke barnetråkkregistrering
- ✓ At alle landets kommuner skal etablere egne barne- og ungdomsråd, eller ungdommens kommunestyre

Barnetråkk

Barnetråkk er et digitalt verktøy som lar barn fortelle og vise planleggere, kommunen og lokalpolitikere hvordan de bruker, og kunne tenkt seg å bruke, lokalområdene sine. Det brukes vanligvis som en del av et undervisningsopplegg i skolen.

4. Barnehage

Barnehagen er en av de viktigste arenaene for sosial utjevning og mestring, og det stedet utenfor familien som har mest å si for å sikre god oppvekst hos barn. Nesten alle barn i Norge går i barnehage, men mange av dem som trenger det alle mest benytter ikke tilbudet, og mange benytter kun det begrensede tilbudet med gratis kjernetid. Venstre vil åpne for et fleksibelt og godt barnehagetilbud på dag- og kveldstid.

Med full barnehagedekning må det også medfølge nye krav og hensyn. Noen barn tilbringer mer tid i barnehagen enn foreldrene er på jobb, og har få muligheter til å gjøre noe med det. Venstre vil styrke barnas rettigheter og barnehagekvaliteten, og vil derfor gi dem en egen «arbeidsmiljølov».

Venstre vil:

- ✓ Sikre at barnehage er et reelt tilbud for alle, ved å differensiere oppholdsbetaling etter betalingsevne
- ✓ Åpne for fleksible åpningstider i barnehage, med makstid per døgn og uke
- ✓ Vurdere fleksible barnepassordninger for aleneforeldre, skift- og turnusarbeidere og andre med særskilte behov
- ✓ Gi barn med samisk morsmål rett til samisk barnehageplass. Små kommuner kan løse dette for eksempel ved å ha egen avdelinger med samisktalende personale.
- ✓ Gi barn i asylmottak rett til barnehageplass på linje med andre barn
- ✓ Innføre en egen "Barnas arbeidsmiljølov" som sikrer barna rett til blant annet makstid i barnehage, rett til sammenhengende ferie og et godt lærings- og lekemiljø
- ✓ Styrke fokuset på antimobbearbeid i barnehagene

Kompetanse og koordinering

Barnehagen skal oppfylle en rekke funksjoner. Integrering, språk, sosiale og fysiske ferdigheter skal læres og gi barn en god start på livet. Venstre mener derfor at det må stilles strengere kompetansekrav til dem som skal jobbe med barna våre. Det er i barnehagealder at hjernen er mest mottakelig for påvirkning. Da må barnehagene ha kvalifiserte voksenpersoner som kan bidra til barnas utvikling på best mulig måte.

Økt koordinering mellom helsestasjonen og barnehage kan også føre til en konstruktiv kunnskapsutveksling som gir barna bedre og mer helhetlig oppfølging.

Venstre vil:

- ✓ Innføre en lovpålagt minimums bemanningsnorm for alle barnehager

- ✓ Innføre et egne fagbrev for barnefaglige arbeidere og ungdomsfaglige arbeidere
- ✓ At minst 80% av alle barnehageansatte har barnefaglig kompetanse, og ha snevrere unntaksregler
- ✓ At minst 50% av alle ansatte skal ha barnehagelærerutdannelse
- ✓ Snevre inn dispensasjonsmuligheter fra pedagognormen
- ✓ Styrke etter- og videreutdanningsmulighetene for alle barnehageansatte
- ✓ Gjennomføre et videreutdanningsløft for pedagogiske ledere ansatt på dispensasjon fra kravet om pedagogisk utdanning
- ✓ Legge til rette for at barnehagelærere kan ta mastergrad
- ✓ At barnehagelærerutdanningen skal ha lik finansiering som grunnskolelærerutdanningen
- ✓ Kreve at ansatte i barnehagen behersker norsk språk og at ansatte i samiske barnehager behersker samisk språk
- ✓ Rekruttere flere barnehagelærere
- ✓ Styrke rekrutteringen av menn til barnehagene gjennom målrettede kampanjer
- ✓ Innføre insentivordninger som får utdannede barnehagelærere tilbake til barnehagene
- ✓ Belønne barnehager som i særskilt grad lykkes med å rekruttere menn til barnehagen og sikre likestilte arbeidsplasser
- ✓ Øke rekrutteringen av andre faggrupper med barnefaglig kompetanse i barnehagen
- ✓ Legge 4-årskontroller til barnehagene
- ✓ At barn skal få alderstilpasset opplæring om kropp, identitet og følelser i barnehagen, gjerne i samarbeid med helsestasjonen
- ✓ Økt fokus på bevegelse og sunne måltider i barnehagene
- ✓ Ha et mangfold av barnehager, for eksempel friluftbarnehager, idrettsbarnehager, musikkbarnehager og liknende
- ✓ Stille krav om at barnehagen gjør tegnspråk til en viktig del av barnehagetilbudet når foresatte fremmer ønske om det
- ✓ Gi adgang til å fatte midlertidige og umiddelbare vedtak om rett til tegnspråkopplæring i barnehagen av hensyn til barnets utvikling
- ✓ Gi adgang til å fatte midlertidige og umiddelbare vedtak om spesialpedagogisk hjelp

5. Fra SFO til Aktiv fritidsordning

Omtrent tre fjerdedeler av skolebarn under 10 år benytter seg av skolefritidsordningen. Venstre mener det må utarbeides nasjonale retningslinjer for hva dette tilbudet skal inneholde.

SFO bør endres til Aktiv fritidsordning (AFO) for å rette fokuset mot aktivitetens innholdet. Slik kan det få et tydeligere mandat som aktivitetsarena, hvor alle barneskoleelever uavhengig av sosioøkonomisk bakgrunn, kan få delta i aktiviteter av blant annet kunstnerisk, kulturell og sportslig art. Her må de kunne få hjelp til lekser, og kunne delta i aktiviteter med liten eller ingen kostnad. I tillegg bør deler av tilbudet være læringsstøttende - altså bidra til å styrke elevenes akademiske kompetanse, men med en lystbetont innfallsvinkel, rotfestet i lek og mestring.

Pilotprosjekter viser at gratis eller inntektsdifferensierte SFO-satser resulterer i en stor økning i antall elever som benytter seg av tilbudet.

Venstre vil:

- ✓ Omdøpe Skolefritidsordningen til Aktiv fritidsordning (AFO)
- ✓ At det skal utarbeides statlige rammeplaner som setter krav til innholdet i AFO, som også sikrer at fritidsordningen tar hensyn til og styrker samiske barns språk og kultur
- ✓ Integre deler av kulturskolen i AFO på kulturskolens premisser
- ✓ ha forsøksordninger med utvidet AFO-tilbud til og med 7.klasse
- ✓ Gi barn fra lavinntektsfamilier gratis AFO etter skoletid, og differensiere priser opp til en makspris for dem med høyest inntekt
- ✓ Integre frivillighet, ernæring og kunst-, kultur- og idrettstilbud i AFO, basert på lokale premisser og ressurser, som et supplement til fritidstilbudene utenfor AFO
- ✓ At alle AFO-er skal ha et leksehjelpstilbud med kompetent personale
- ✓ At det alltid skal være pedagogisk personale til stede på AFO, inklusive samisktalende personale der dette er et behov
- ✓ Utvide aktivitetsskolepedagogikk-utdanningen, og på sikt innføre et slikt utdanningskrav for AFO-ledere
- ✓ Gi insentiver som fører til at flere velger å ta aktivitetsskolepedagogikk-utdanning
- ✓ Belønne AFO-er som har ansatte med aktivitetsskolepedagogikk-utdanning
- ✓ At ordningen skal representere et supplement til skolen på linje med andre fritidsaktiviteter, og ikke en forlengelse av den felles obligatoriske skoledagen

6. Psykisk og fysisk velferd

Slik skolen forbereder elevene på et langt liv med god fysisk helse, bør det også rettes fokus mot den psykiske helsen. Temaer som følelser og identitet må settes på dagsorden, og skolehelsetjenesten må trappes opp. Venstre vil opprette en ny yrkesautorisasjon, (skole)helserådgiver, som en videreutdanning for flere fagfelt som kroppsøvingspedagogikk, sykepleie, psykologi, sosialt arbeid, ernæringsfysiologi eller fysioterapi, med flere. Slik kan vi sikre en bredere skolehelsetjeneste med større potensiale for spesialisering.

Det bør også i større grad tilrettelegges for samarbeid og kunnskapsutveksling mellom alle tjenester rettet mot barn. Slik kan tilbudet bli bedre og mindre byråkratisk. PPT og skolehelsetjenesten bør slås sammen da det i hovedsak er de samme barna som mottar tjenester begge steder. For å oppnå bedre koordinering av tjenester mot barn og familie enn i dag, og samtidig lavere terskel for å oppsøke dem, ønsker Venstre etablering av Familiens hus. Dette innebærer samlokalisering av tjenester som angår barn og familie, og gjennom det bedre samhandling mellom dem.

Det bør være lavere terskel for å varsle om mobbing, og en nøytral instans utenfor skolen som behandler klagen. Derfor vil Venstre at Fylkesmannen, med sin lokale kompetanse, skal være den som fatter vedtak, med mulighet for å ilegge skoleeier tvangsmulkt, i mobbesaker der skolen ikke har foretatt tilfredsstillende tiltak. Derfor vil Venstre styrke Fylkesmannen faglig og finansielt til dette formålet. Barneombudet bør ha en støttefunksjon i dette arbeidet, spesielt i alvorlige mobbesaker. Mobbing er et problem som i stor grad kan forebygges ved god skoleledelse, men også foresatte må ansvarliggjøres, for mobbing kan også læres hjemme.

Seksuelle overgrep og vold mot barn er omfattende og skjulte samfunnsproblemer og alvorlige kriminelle handlinger. Alderstilpasset undervisning om kropp, grenser og seksualitet bør være på plass allerede i barnehagen, og følges opp i skolen. Alle elever har krav på god seksualundervisning som ikke favoriserer enkelte kjønnsidentiteter eller legninger. Seksualundervisningen skal foregå i regi av skolen og bør være et samarbeid mellom lærer og skolehelsetjenesten, gjerne supplert av eksterne organisasjoner med spisskompetanse. Ansatte i skolehelsetjenesten og kommunen, lærere og foreldre må få bedre kompetanse på å avdekke vold og overgrep. Rettssikkerheten til barn som har vært ofre for overgrep og kriminalitet må styrkes i alle ledd.

Livsstilsrelaterte sykdommer som fedme, diabetes type 2, hjerte- og karsykdommer og kreft utgjør størstedelen av vår sykdomsbyrde. Norge har som mål å redusere for tidlig død av ikke-smittsomme sykdommer med 25% innen 2025. I tillegg til at sunne matvaner kan forebygge sykdom, kan også riktig ernæring være behandling ved andre tilstander som cøliaki, irritabel

tarmsyndrom og matallergier, samt forebygge depresjoner. Det er derfor behov for bedre tilgang til kunnskapsbaserte ernæringsråd ute i kommunene, og mer fokus på forebyggende ernæringsarbeid i skolen.

Venstre vil:

- ✓ Integreere psykisk helse i skolens læreplaner og i lærerutdanningen
- ✓ Ha en psykisk helsestrategi for barn og unge. Denne vil danne grunnlag for en forpliktende handlingsplan som skal styrke det psykiske helsetilbudet til barn og unge
- ✓ Øremerke midler til psykisk folkehelsearbeid rettet mot barn og unge, hvor penger kan bevilges når det foreligger godkjente planer
- ✓ Sørge for at det ansettes langt flere psykologer som arbeider med forebyggende psykisk helsearbeid i kommunene
- ✓ Integreere PPT i skolehelsetjenesten
- ✓ Sikre barn tilgang til nødvendige logopedtjenester uten urimelig ventetid
- ✓ Utvikle en bredere og bedre skolehelsetjeneste og øke rekrutteringsgrunnlaget til denne, blant annet ved å innføre en ny yrkesautorisasjon, (skole)helsesrådgiver. Dette vil være en ettårig påbygning som kan tas med flere ulike yrkesbakgrunner
- ✓ Øke andelen helsesøstre og/eller skolehelsesrådgivere som har videreutdanning innen psykisk helse
- ✓ Tilrettelegge for mer fysisk aktivitet i skolen og endre gymfagets fokus fra idrett/konkurranse til bevegelse/helse
- ✓ Ha tiltak for å avdekke vansker som skyldes at barn er spesielt begavet
- ✓ Innføre aktivitetsplikt for skolen i mobbesaker
- ✓ At lærere og barnehagepersonell har plikt til å foreta undersøkelser og gripe aktivt inn ved mobbing
- ✓ Styrke Fylkesmannen og la den fatte vedtak i mobbesaker hvor skolen ikke har fulgt aktivitetsplikten, ha eget mobbeombud i hvert fylke og styrke barneombudets rolle, slik at det har en støttefunksjon i alvorlige mobbesaker
- ✓ Ansvarliggjøre foreldrene i større grad og iverksette tiltak i hjemmet, med assistanse fra barnevernet ved behov, ved vedvarende mobbeatferd hos barnet
- ✓ Innføre krav om skolelederutdanning ved ansettelse i skolelederstillinger
- ✓ Ha kontinuerlige antimobbeprogrammer både i barnehager og skole
- ✓ At barn skal få alderstilpasset opplæring om kropp, identitet følelser og egne grenser i barnehagen for å styrke deres egen trygghet og forebygge overgrep og vold
- ✓ At temaet kropp og seksualitet tas inn i rammeplaner i skoleverket fra 1. trinn
- ✓ Fornye og oppdatere seksualundervisningen i skolen

- ✓ Øke kompetansen på LHBTI blant lærere og i skolehelsetjenesten
- ✓ Sørge for at sosialpedagogikk blir en del av lærerutdanningen
- ✓ Ta inn seksualitet og seksuelle overgrep som eget tema i utdanning, videreutdanning og kurs for yrkesgrupper som arbeider med barn og ungdom
- ✓ Legge til rett for at kommunene kan holde åpne kurs om seksualitet og seksuelle overgrep for innbyggere, foreldre og dem som jobber med barn og unge i frivillig sektor
- ✓ At barns seksualitet, skadevirkninger av vold og oppdragervold og bevisstgjøring om seksuelle overgrep mot barn skal være et eget tema i foreldreveiledningskurs
- ✓ At alle kommuner vedtar handlingsplaner mot seksuelle overgrep mot barn, samt øker kompetansen på kropp, seksualitet og overgrep i den delen av tjenesteapparatet som gir generelle tilbud til barn og unge
- ✓ At alle barneavdelinger skal ha tilknyttet sosialpediatriske stillinger
- ✓ Kreve raskere etterforsknings- og saksbehandlingstid i overgrepssaker
- ✓ Ha obligatorisk åstedsundersøkelse ved barnedød
- ✓ Ha økt ernæringskompetanse gjennom blant annet flere ernæringsfysiologer i helsestasjon, Familiens hus og andre kommunale instanser
- ✓ Samordne tjenester mot barn og familie i Familiens hus

7. Barnevern og barns rett til forsvarlig omsorg

Barnevernet er grunnleggende viktig for å sikre rettsikkerheten til barn som er utsatt for omsorgssvikt. Et velfungerende barnevern gir riktig hjelp til riktig tid. Barnevernet må ha gode nok ressurser til å kunne tilby varierte og gode hjelpetiltak. Både varierte fosterhjem og institusjoner er viktige der det er nødvendig at det offentlige tar over omsorgen. Et offentlig foreldreskap er et stort ansvar, og det offentlige må alltid kunne tilby bedre omsorg enn den omsorgssituasjonen barnet kommer fra. Fosterforeldre skal gis bedre oppfølging, rettigheter og økonomisk kompensasjon, og fosterbarn skal ha en sterkere rett til ettervern. Derfor vil Venstre jobbe systematisk for å heve kvaliteten og styrke ressursene til barnevernet.

Venstre mener at dagens todeling av barnevernet er uhensiktsmessig, og vil ta initiativ til å utrede muligheten for at kommunalt og statlig barnevern blir organisert i en enhet. For å sikre barn bedre rettsvern mener Venstre at relevante lover og regelverk alltid skal være utformet slik at barns beste ligger til grunn.

Tidlig innsats for barna i sårbare familier kan være avgjørende for barnas senere sosiale utvikling. Tilknytning skal vektlegges i større grad enn det biologiske prinsipp i adopsjons- og barnevernssaker. Fosterforeldres juridiske rettigheter bør styrkes.

Venstre vil:

- ✓ At «kjærlighet» skal inngå i barnevernlovens formålsparagraf
- ✓ Lage en opptrappingsplan for familievern
- ✓ Øke bruken av familieråd, hvor storfamilien og nettverket rundt barn og ungdom tas i bruk som en ressurs i barnevernssaker
- ✓ Styrke familieveiledningen og meklingen ved samlivsbrudd. Hensynet til barnets beste skal alltid være overordnet.
- ✓ Videreføre modellkommuneprosjektet, kommunene utvikler gode modeller for tidlig intervensjon og helhetlig, systematisk oppfølging av barn av psykisk syke og/eller barn med foreldre som misbruker rusmidler
- ✓ At forslag til konkret plasseringssted for barnet skal presenteres for fylkesnemnda før begjæring om omsorgsovertakelse realitetsbehandles
- ✓ Endre lovgivningen innen psykisk helsevern og barnevern slik at fylkesnemndene får kompetanse til også å kunne plassere barn og unge med alvorlige atferdsvansker i institusjoner innen psykisk helsevern
- ✓ Intensivere fosterhjemsarbeidet og styrke oppfølgingen for å hindre utilsiktede flyttinger for barnet
- ✓ Sikre at alle barn i fosterhjem får det tilsynet de har krav på
- ✓ At barneverntjenesten ved valg av fosterhjem tar hensyn til barnets religiøse, kulturelle og språklige bakgrunn

- ✓ Sikre riktig bemanning og kompetanse i den kommunale barneverntjenesten
- ✓ At flere faggrupper, som for eksempel psykologer og jurister, skal rekrutteres inn i barnevernet
- ✓ Opprette flere stipendiat- og/eller utdanningsstillinger for barnevernspedagoger og sosionomer i barnevernet som ønsker å ta videreutdanning og mastergrader som er relevante for feltet
- ✓ Utrede en begrensning i foreldre/pårørendes innsynsrett i journaler i barnevern og psykisk helsevern, og i dokumenter til fylkesnemnd og rettsapparat
- ✓ Styrke lovverket slik at unge med tiltak etter barnevernloven får rett til ettervern fram til fylte 25 år
- ✓ At barneverntjenesten har ansvaret for enslige mindreårige, også de mellom 15 og 18 år, både på mottak og ved bosetting
- ✓ Sikre langtboende flyktningebarn og enslige mindreårige asylsøkere like rettigheter og like god oppfølging som øvrige barn i det norske barnesamfunnet
- ✓ Gjøre barnevernloven om til en rettighetslov
- ✓ At Norge skal ratifisere den nye individuelle klageordningen til barnekonvensjonen
- ✓ Gjennomgå regelverket for taushetsplikt for å styrke samhandlingen mellom barnevern og andre offentlige tjenester rettet mot barn
- ✓ Vektlegge tilknytningsprinsippet i større grad enn i dag i adopsjonssaker og barnevernssaker
- ✓ Gi fosterforeldre partsrettigheter og gjøre det lettere å adoptere
- ✓ Videreføre økonomiske støtteordninger og rett til ekstra tiltak for fosterbarn etter adopsjon i en overgangsperiode på minimum 3 år
- ✓ At samarbeidet mellom barnehage, skole, helsestasjon, skolehelsetjeneste, barnevern og politi må styrkes for å sikre barnets beste
- ✓ At det settes ned et offentlig utvalg som gjennomgår saker med barnedødsfall der det er mistanke om, for å undersøke hva som sviktet i det offentlige systemet og komme med forslag til forbedringstiltak.
- ✓ Styrke forskning på vold i nære relasjoner
- ✓ Styrke forskning på samhandling mellom offentlige instanser for oppfølging av sårbare barn.

Kjærlighet i formålsparagrafen

Er foreslått av BarnevernsProffene, en gruppe unge som selv får hjelp fra barnevernet, og som deler råd og erfaringer med andre. De ønsker at kjærlighetsbegrepet skal inngå i barnevernlovens formålsparagraf i tillegg til hjelp, omsorg og trygge oppvekstvilkår, som det står i dag.

8. Kultur og fritid

Å erfare, delta og skape kunst, kultur og idrett i forskjellige former og på forskjellige arenaer er noe alle barn bør ha mulighet til. Slik opplever de mestring og livsferdigheter utover det akademiske, erverver publikumskompetanse, og lærer å utrykke seg på et mangfold av måter. Venstre vil at barn skal få drive med kultur og idrett ut fra egne forutsetninger, uavhengig av bakgrunn. Det må tilrettelegges for at alle barn tidlig skal få mulighet til å utvikle talentene sine i en bredde av kunst- og kulturuttrykk og idretter, slik at de kan utvikle sitt fulle potensial. Frivilligheten er bærebjelken i barneidretten og -kulturen. Å investere i frivillighet er noe av det viktigste for å sikre barn et godt og tilgjengelig breddetilbud. Samtidig må det satses på dyktige fagpersoner i barnas nærmiljø, slik at man også sikrer kvaliteten i kultur- og idrettstilbudet. Venstre ønsker å skape gode oppvekstvilkår for alle barn og unge, uansett hvordan de organiserer sin aktivitet. Venstre vil derfor jobbe for at vilkårene for å drive egenorganisert idrett i Norge styrkes og at økonomiske støtteordninger til anlegg og aktivitet også kommer den egenorganiserte idretten til gode.

Venstre vil også innføre et tilbud for barnehagebarna etter modell av den kulturelle skolesekken. Kulturskolen, det viktigste kommunale kulturtilbudet, trenger økonomisk styrking. Dette og økt samarbeid med AFO vil gjøre at flere får mulighet til å benytte seg av kulturskolen.

Venstre ønsker at friluftslivsorganisasjonene og idrettsbevegelsen skal få bedre rammevilkår enn i dag. Friluftsliv og idrett bedrer folkehelsen, det er et barnefattigdomstiltak, det bidrar til å utligne levekårsforskjellene i de store byene og det bidrar til sunne oppvekstkår. Et bredt fritidstilbud, organisert som uorganisert er helt avgjørende for å skape gode oppvekstvilkår. I dag bidrar staten til ulike former for idrettsanlegg gjennom tippemidler (overskuddet fra Norsk Tipping). Enten anleggene er kommunale, interkommunale eller privat bygget kommer investeringsmidler fra kommune, ideelle lag- og organisasjoner og tippemidlene. En rekke anlegg er enten bygget ferdig på forskutterte midler eller anlegg står på vent for tildeling av tippemidler.

Sosiale arenaer og sosial støtte er viktig for en ungdomstid, enten tilbudene er av kulturell eller idrettskarakter, enten tilbudene er organisert eller uorganisert. Det å ha sosialt nettverk, samvær med venner i fritiden og å delta i organisert aktivitet bidrar til en gode barne- og ungdomsår og kan ofte hindre risiko automatisk for skjevutvikling. Fritidsaktiviteter settes ofte i sammenheng med gode psykisk velvære, støtte, trygghet og tilhørighet. KS har lansert begrepet "Utenforskap" som et fokusområde i denne perioden. Det må gis konkret innhold. Barns- og unges oppvekstvilkår er et viktig satsningsområde Venstre vil bidra til at det kan skapes og legges til rette for

flere sosiale miljø som kan ha betydning for barn og ungdom utvikling og helse. Idrett- og friluftsliv kan nettopp være en slik arena.

Venstre vil:

- ✓ Støtte frivillige og ideelle aktørers arbeid rettet mot barn og unge
- ✓ Stimulere kommuner til å innføre ordninger slik som aktivitetskort og utstyrsbibliotek for å sikre at alle barn og unge kan delta i kultur- og idrettsopplevelser uavhengig av foreldrenes økonomi
- ✓ Stimulere til utvikling av sosialt entreprenørskap for tiltak rettet mot barn og unge
- ✓ Styrke Frifond-ordningen for barne- og ungdomsorganisasjoner og uorganisert frivillig aktivitet
- ✓ Gjeninnføre ordningen med statlige stimuleringsstilskudd til kulturskolen, slik at den kan sikre større bredde i tilbudet sitt, og styrke samarbeidet med AFO
- ✓ Integre deler av kulturskolen i AFO på kulturskolens premisser
- ✓ Stimulere til utvikling av unge talenter, blant annet gjennom stipend til opplæring og skolering ved akademier og organisasjoner i utlandet
- ✓ Jobbe målrettet for å forhindre frafall i breddeidretten, spesielt blant minoritetsjenter
- ✓ Åpne for at det kan stilles krav om egne barneprogram ved musikk- og litteraturfestivaler som mottar statlig støtte
- ✓ Unngå overdrevne statlige føringer for bruk av barnekulturmidler, og i større grad satse på lokal kompetanse innen kunst og kultur
- ✓ Jobbe for en helhetlig plan for tilrettelegging av egenorganisert idrett
- ✓ Opprette den kulturelle bæremeisen: Kulturtilbud av kvalitet også til barnehagebarn
- ✓ Innføre en statlig tilskuddsordning for å sikre at flere barn får delta i kulturskolen
- ✓ Øke satsning på å legge til rette for friluftsliv gjennom tilskuddsordninger
- ✓ Øke det statlige tilskudd til idrettsanlegg
- ✓ Øke tilskuddet for interkommunal anleggsbygging

9. Personvern og overvåkning

Det innhentes, lagres og deles opplysninger om barn i skoler og barnehager, gjennom nettsider og via foresatte. I forbindelse med at samfunnet digitaliseres og at det stilles økte dokumentasjonskrav til barnas utvikling, er gode personvern- og databehandlingsrutiner i institusjonene viktigere enn noen gang tidligere. Det er også viktig å øke de foresattes informasjon om og forståelse av nettvett og hvordan de kan ivareta barnas personvern. Barn er sikret rett til privatliv gjennom barnekonvensjonen, og derfor er Venstre også kritisk til overvåkning og GPS-sporing av barn.

Venstre vil:

- ✓ At foresatte får veiledning i databehandling og nettvett allerede fra svangerskapet, slik at barnets personvern ivaretas fra fødselen av
- ✓ At barnehage og skole skal informere foresatte og barn om nettvett og barnas personvern
- ✓ Utarbeide internkontrollrutiner spesielt tilpasset skoler og barnehager, slik at de lettere kan oppfylle personopplysningsloven og –forskriftens plikter
- ✓ Sette krav til hva som bør og kan kartlegges i barnehagen og på skolen, og hvor lenge denne informasjonen skal lagres
- ✓ Styrke foresattes forståelse av hvordan skoler og barnehager behandler barnas personopplysninger, og hvilke rettigheter de har i denne forbindelse
- ✓ Forby kameraovervåking i undervisningstiden på skoler og i barnehager
- ✓ Opprette en personvernkommisjon for barn